

K většímu uznání a respektu k právům starších lidí v Evropské unii

AGE valné shromáždění 2015 - závěrečná deklarace

Členové AGE Platform Europe se setkali na valném shromáždění 2015, aby vyzvali evropské instituce, členské státy, místní a regionální autority, aby mobilizovaly náležité kapacity k prosazování a zajištění práv všech starších žen a mužů na jejich území. Doporučení AGE k alternativám politik vystupující proti praktikám, které usnadňují porušování práv starších lidí, a volají po reformách založených na lidsko-právním přístupu na místní, národní a evropské úrovni.

Členové AGE uznávají důležitost spolupráce s tvůrci politik na evropské i národní úrovni, ale zároveň na ně naléhají, aby podpořili otevřené a transparentní mechanismy zapojení občanské společnosti do tvorby politik kvůli lepšímu zacílení komplexní reality, které čelí starší lidé na té základní úrovni, a to:

- I. využít stávající právní rámec a monitorovat jeho vliv na práva starších lidí;
- II. posílit právní rámec, aby byla práva starších lidí lépe chráněna a věková diskriminace eliminována; a
- III. uznat práva starších lidí a zajistit jejich podchytení stříbrnou ekonomikou, aby byl garantován jejich inovační potenciál a využít tomu, aby bylo vyhověno zvláštním potřebám evropské stárnoucí populace.

Rok 2015 byl v Evropské unii rokem velkého politického, ekonomického a sociálního vývoje: debata o budoucnosti Evropy, intenzivní vyjednávání o Transatlantickém obchodním a investičním partnerství (TTIP) nebo uprchlická a migrační pohotovost, která měla podíl na humanitární krizi objevující se primárně kvůli dlouhotrvající politické a ekonomické krizi v některých zemích. Poslední téma je naléhavé. Evropa **se musí zastat práv těch nejzranitelnějších, včetně uprchlíků**. Budoucnost Evropské unie závisí na kapacitě respektovat mezinárodní uprchlickou a lidskoprávní legislativu a uplatnit vlastní hodnoty na všechny uprchlíky bez ohledu na jejich zemi původu, etnicitu, náboženství, pohlaví nebo věk.

Když se podíváme dopředu, pro Evropskou unii je také životně důležité její zaměření na dlouhodobé výzvy, kterým čelíme, jako je například demografické stárnutí, změny klimatu, ekonomické oživení, technologický vývoj, migrace a férovější rozdělení bohatství uvnitř a mezi generacemi a zeměmi. Realizace práv každého člověka se vztahuje ke každé z těchto výzev a měla by být brána v potaz napříč celou Evropskou unií a národními politikami.

Celá řada zavazujících instrumentů ukládajících práva relevantní pro starší osoby, jako je například Evropská úmluva o lidských právech, Mezinárodní pakt o ekonomických a sociálních právech a Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením (UNCPRD). Mnoho **národních vlád opomíjí důležitosti příspěvku socio-ekonomických politik k naplňování povinností týkajících se lidských práv, které vyplývají z mezinárodních a evropských dohod.** Zatímco Evropská unie proklamuje práva starších lidí ve své Chartě základních práv a je vázána UNCPRD, toto normativní uznání práv starších lidí je daleko tomu, jak vypadá úroveň jejich reálné implementace. **Nyní přichází čas pro Evropskou unii jako celek i národní státy, aby přijaly odpovědnost za práva, která už platí na papíře, ale v reálném životě nejsou uváděna do praxe ve vztahu ke specifickým skupinám.**

Dva klíčové trendy přispívají k rozšiřujícím se nerovnostem, kterým v oblasti lidských práv čelí starší lidé napříč Evropskou unií. Zaprvé jsou to **neadekvátní investice do zboží a veřejných služeb**, které zvyšují tlak na starší lidi a jejich rodiny a zdůrazňují vzrůstající nedostatečnost penzí v mnoha zemích. Zadruhé, **sociální nerovnosti mezi staršími lidmi zůstávají**, příkladem je koncentrace chudoby mezi seniorkami, migranty, lidmi s demencí nebo osobami se zdravotním postižením – jedná se o specifické skupiny, které už tak čelí strukturálním překážkám v přístupu do systému sociální ochrany. Nárůst dlouhodobé nezaměstnanosti mezi staršími dělníky také zvyšuje ohrožení chudobou v seniorském věku.

Navíc, **stárnoucí populace představuje pro národní vlády nejen výzvy** v souvislosti se zabezpečením adekvátních penzí nebo poskytováním dostupných a kvalitních zdravotních služeb a služeb dlouhodobé péče, ale také **bohatý zdroj vědění, zkušeností a sociální podpory, stejně jako nabízí mnoha sektorům obchodu příležitosti zacílit na rostoucí a potenciálně vydělávající trh stříbrné ekonomiky.**

Když se hlásíme o svá práva jako rovní občané, jsme si rovnou měrou vědomi naší odpovědnosti a povinností. Pokud budeme žít déle, musíme předjímat aktivní a zdravé stáří tím, že přijmeme za svůj zdravý životní styl, naučíme se držet krok s technologickým pokrokem, adaptujeme se na nová pracovní prostředí, budeme naplňovat své občanské povinnosti nebo se budeme aktivně podílet na samosprávě místních komunit.

Když volají po respektu k právům starších lidí, členové AGE reprezentující rodiče, prarodiče a občany jsou rovnou měrou znepokojeni stavem práv mladé generace. V současném kontextu ekonomické a sociální krize mladí lidé často čelí problémům souvisejícím se studiem, hledáním práce a účastí v životě společnosti nebo důstojným životem. V mnoha případech jsou to právě starší lidé, kteří je podporují finančně i emocionálně, a my si přejeme, abychom mohli pracovat a formovat společnost společně směrem k zajištění rovných práv a blahobytu pro všechny.

Naší společnou vizí je inkluzivní společnost pro všechny generace, která bude založena na rovných právech a kde je garantována sociální a ekonomická spravedlnost napříč generacemi.

Pro plný text doporučení Valného shromáždění AGE prosím pokračujte na následující stránky.

I. Uplatnění stávajícího právního rámce a monitoring jeho vlivu na práva starších lidí

Evropská unie se musí chovat koherentně vzhledem ke svému mandátu pod Chartou základních práv k ochraně práv starších lidí, stejně jako dalších věkových skupin. Všechny evropské socio-ekonomické iniciativy a politiky musí být založeny na lidsko-právním přístupu, aby umožnily všem, včetně starších lidí, přispívat, prosperovat a užívat svých ekonomických, sociálních, kulturních a občanských práv jako rovní občané.

K zajištění efektivního uplatňování práv starších lidí, členové AGE vyzývají národní vlády a evropské instituce, aby:

- vždy vyhodnotili vliv navrhovaných ekonomických reforem, na národní i evropské úrovni, na práva starších lidí, aby zůstala zaručena adekvátní sociální ochrana se zvláštním zřetelem na různorodou sociální realitu, které čelí různé skupiny starších lidí, jako například starší ženy čelící věkové a genderové diskriminaci, lidé s nízkými příjmy, špatným zdravotním stavem, omezenou fyzickou nebo mentální kapacitou, dlouhodobou nezaměstnaností, izolací a depresí, omezeným přístupem ke zboží a službám, a starší lidé ohrožení rizikem zneužívání;
- přijali opatření ekonomického oživení, aby zajistili udržitelný růst bez utlumení kapacity národních sociálních systémů zajistit adekvátní sociální ochranu pro všechny ve stárnoucích společnostech a to v souladu s cíli Evropy 2020;
- nastavili na nejvyšší evropské úrovni pracovní skupinu, ve které budou zastoupeny nejrůznější zájmové skupiny, jež se bude věnovat právům starších lidí a operacionalizuje článek 25 charty základních práv Evropské unie a bude monitorovat implementaci evropských politik s ohledem na dopad na starší lidi.

Aktivní stárnutí

- Rozvoj národních politik pro vytvoření inkluzivního trhu práce rozvíjejícího profesní mobilitu starších pracovníků a pracovníc a usnadnění přenosu vědomostí a kompetencí mezi generacemi;
- Podpora starších dělníků, zejména těch dlouhodobě nezaměstnaných, aby se opět zapojili na trhu práce, a pokud není z ospravedlnitelných důvodů návrat možný, zajištění odpovídajícího příjmu, včetně minimální penze;
- Rozvoj národní strategie celoživotního vzdělávání jako podporu pro inkluzivní trh práce a udržitelný ekonomický rozvoj, kde mladí a staří spolupracují a učí se jeden od druhého;
- Uznání hodnoty dobrovolnictví a propagace obrazu starších lidí jako aktivních aktérů s plnými právy a odpovědností v procesu inovací a stejně tak sociálním a ekonomickém vývoji;

Odpovídající příjem

- Přijmout socio-ekonomická opatření, která budou v dlouhodobém horizontu garantovat odpovídající penze a uznávat práva jednotlivců na zajištění důstojného stárnutí, včetně těch s ospravedlněnými přestávkami v pracovní dráze – zejména žen, které se staraly o rodinu v průběhu celého ekonomicky činného života;
- Použít inovativní nástroje k ustavení a zachování přiměřených standardů života a důstojnosti pro ty nejvíce zranitelné mezi staršími lidmi, například národní referenční rozpočty pro přiměřený minimální příjem, včetně penze.

Zdraví a životní úroveň

- Uznání pozitivní role zdravotnické a dlouhodobé péče v podpoře zdravého a aktivního stárnutí prostřednictvím přeorientace zdravotnických služeb, aby byly schopny se odpovídajícím způsobem vyrovnat s polymorbiditou starších lidí a byly plně dostupné na základní úrovni, a tedy omezit neopodstatněnou hospitalizaci a snížení nákladů na zdravotnickou péči. Takový obrat umožní starším lidem zůstat déle aktivní. Zvýšení nabídky kvalitní dlouhodobé péče pro starší lidi a zajištění její kontroly, a tedy obstarat pobídky pro veřejné, nevládní i soukromé investice do takových služeb;
- Rozpoznání zásadního příspěvku neformálních pečujících (z nichž mnoho jsou starší lidé, často ženy) k dlouhodobé péči a zabezpečení jejich podpory v podobě ocenění, tréninku, odlehčovacích služeb, in-kind a finanční podpory a sociální ochrany, včetně nároku na důchod pro pracující pečující;
- Zajištění prosazování politik, které zabraňují zneužívání starších lidí.

II. Posílení právního rámce, aby lépe chránil práva starších lidí a eliminoval věkovou diskriminaci

Národní a místní vlády v Evropě, zatímco bojují o vyrovnané veřejné rozpočty a nastartování ekonomiky, často přehlížejí vliv škrtů na starší lidi. Omezením všeobecného přístupu ke kvalitní sociální ochraně vlády riskují schopnost starších lidí stárnout nezávisle a důstojně a podkopávají tak sociální soudržnost jak uvnitř členských států, tak napříč Evropskou unií.

Evropský právní rámec

Rozšíření právního rámce EU tak, aby přispíval k boji proti věkové diskriminaci v přístupu ke zboží a službám, musí zůstat nejvyšší prioritou pro EU i členské státy. Členové AGE vyzývají členské státy, aby:

- urychlily přijetí ambiciózní evropské směrnice o rovném zacházení s lidmi bez ohledu na jejich náboženství nebo víru, postižení, věk nebo sexuální orientaci a vyhnuly se tak rozšíření věkové diskriminace, která ohrožuje princip rovného zacházení bez ohledu na věk.

Pro vylepšení evropského rámce pro genderovou rovnost a boji proti diskriminaci, které čelí pracující s povinnostmi neformální péče o své starší závislé příbuzné, členové AGE vyzývají Evropskou komisi a členské státy, aby:

- přijaly ambiciózní směrnice na podporu všech pracujících, kteří zároveň neformálně pečují, včetně těch, kdo poskytují neformální péči svým starším závislým příbuzným.

Mezinárodní právní rámec

Práva starších lidí se dostávají do centra pozornosti s trvajícím mezinárodní debatou, jak zlepšit jejich postavení na té základní úrovni. Organizace spojených národů a další mezinárodní organizace, včetně Rady Evropy a Evropské unie, vytvořily dokumenty lidskoprávních politik a ustavily orgány a procesy monitoringu jejich implementace národními vládami. Členové AGE velice vítají takový vývoj; nicméně je třeba vylepšit koordinaci existujících předpisů a analýz zabývajících se tím, jak existující nástroje prosazování lidských práv ovlivňují starší lidi a jejich životy. To by mělo přispět k debatě o přidané hodnotě budoucích dohod o právech starších lidí.

I když uznáváme potřebu nových zavazujících nástrojů zdůrazňujících specifické překážky, kterým starší lidé čelí, s tím, že budeme respektovat jejich lidská práva, jsme si vědomi, že takové dohody nemohou vyřešit všechny problémy. Aby měly skutečný vliv, je třeba je doplnit cílenou akcí.

Proto AGE volá po dalším zapojení a akcím na evropské úrovni, které budou stavět na výstupech z momentálně probíhající debaty na půdě OSN zabývající se právy starších lidí, a to konkrétně:

- zlepšení koherence politik a posílení konzistence evropských vnitřních a vnějších lidskoprávních politik ve vztahu k Akčnímu plánu EU pro lidská práva a demokracii;
- přistoupení k Evropské konvenci o lidských právech, jak to požaduje Lisabonská smlouva. Až bude tato podmínka splněna, Evropská unie začne spadat pod Evropský soud pro lidská práva. Členové AGE volají po tom, aby snahy Evropské unie zesílily a byl vidět pokrok v jednáních mezi EU a Radou Evropy ve věci zvýšení akceschopnosti;
- rozšířit pracovní priority práce Evropské komise napříč různými oblastmi politik o akce na podporu práv starších lidí, v souvislosti s monitoringem uplatňování článku 25 Charty základních práv Evropské unie a prosazovat práva starších lidí v implementaci politik, a v souvislosti s nadcházejícím vyhodnocením Madridského mezinárodního akčního plánu pro problematiku stárnutí (MIPAA) v roce 2017;
- přijmout pozitivní stanoviska v Otevřené pracovní skupině pro stárnutí při OSN, což je jedinečné fórum k diskusi a plánování konkrétních akcí na podporu práv starších lidí, a zajistit, že pozice EU na Otevřené pracovní skupině pro stárnutí při OSN bude formována s ohledem na názory starších lidí;
- budovat politickou podporu pro nástroje OSN za práva starších lidí prostřednictvím konzultací s různými zájmovými skupinami;
- zajistit, aby evropská implementace Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením byla podstoupena ke konzultaci organizacím starších lidí, aby byly vedeny v patrnosti také specifické problémy, kterým čelí starší lidé s postižením.
- Kooridnace návrhů členských států EU, které přispívají k práci nezávislého experta OSN pro lidská práva, aby tato lidská práva mohli používat i starší lidé.
- Zvyšovat informovanost o doporučeních Rady Evropy o nástrojích prosazujících práva starších lidí napříč Evropou.
- Věnovat dostatečnou pozornost starším lidem v uprchlických táborech v evropské politice rozvoje a podpory. Velký počet uprchlíků nyní přichází do Evropy a mnoho z nich jsou starší lidé. Je důležité, aby všichni uprchlíci byli v Evropě přijímáni slušným a humanistickým způsobem.

III. Uznat práva starších lidí a zajistit jejich podchycení stříbrnou ekonomikou, tak aby bylo garantováno využití jejich inovačního potenciálu v souvislosti s naplněním potřeb evropské stárnoucí populace

I když rozvoj stříbrné ekonomiky může stimulovat národní ekonomiku, nemělo by se jednat jen o způsob, jak podpořit růst, vytvořit pracovní místa a zvyšovat prosperitu, ale také způsob, jak vytvořit spravedlivou a rovnostářskou společnost pro všechny generace.

Jako lídři stárnoucí populace, členové AGE volají po stříbrné ekonomice jako podpoře výzvy vytváření prostředí přátelského pro všechny generace, které umožní lidem zůstat zdraví, nezávislí a autonomní

až do jejich vysokého věku, a tedy pokrýt širokou škálu oblastí od dopravy až po sociální participaci. A konečně, prostředí přátelské všem generacím zaručuje základní práva starších lidí.

Objevující se evropská strategie pro stříbrnou ekonomiku, jak byla představena Evropskou komisí¹, je pozitivním prvním krokem k holistickému přístupu a měla by vést k lepší koordinaci politik na evropské úrovni, která představují různá Generální ředitelství Evropské komise. Evropská strategie by měla zacílit na nový tržní potenciál vyvstávající z veřejných a zákaznických výdajů vztahujících se k právům, potřebám a očekáváním rostoucí populace lidí nad 50 let.

Aby se stala stříbrná ekonomika jak faktorem ekonomického růstu a prosperity, tak podpůrným nástrojem posílení starších lidí a jejich zapojení do společnosti, členové AGE vyzývají EU a členské státy, aby:

- podpořily Úmluvu o demografických změnách (Covenant on Demographic Change), která bude vytvořena, aby shromáždila místní, regionální a národní autority, a další zájmové skupiny, aby se zavázaly ke spolupráci a implementaci řešení založených na datech podporujících aktivní a zdravé stárnutí jako vyčerpávající odpověď na evropskou demografickou výzvu;
- přijaly evropské a národní strategie k demografické změně, se silným důrazem na potenciál stříbrné ekonomiky a její vliv na další, širší strategie ekonomického růstu, například stimulací investic do inovací a řešení pro age-friendly bydlení a chytré bydlení, za zajištění, aby nové technologie nenahradily přímý lidský kontakt;
- vytvořily základní vodící linky pro politiky, které nastaví priority a doporučení prosazující stříbrnou ekonomiku založenou na konceptu inkuzivity, aby bylo zajištěno, že nevytvoří žádné nové překážky a že bude prospěšná pro všechny věkové skupiny a podpoří aktivní stárnutí;
- mainstreamizovaly vytváření prostředí přátelského všem generacím do rozvoje stříbrné ekonomiky podporující delší zdravý a nezávislý život;
- podpořily zapojení starších lidí jako výrobců a příjemců stříbrné ekonomiky na všech úrovních včetně strategického plánování politik a závěrečné implementace, včetně zajištění dostatečné ochrany spotřebitele;
- propagovaly pozitivní obraz stárnutí a posunuly se za stereotypy, když budou uznávat diverzitu napříč různými věkovými skupinami;
- vylepšily komunikaci prostřednictvím informačních kampaní, aby ukázaly přínos starších lidí ke konkurenceschopnosti firem a byznysu. To pomůže propagovat pozitivní obraz starších lidí jako aktivních občanů a bojovat proti věkovým stereotypům.

KONEC

¹ "Growing the European Silver Economy", Evropská komise, 23. února 2015, <http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/active-healthy-ageing/silvereco.pdf#view=fit&pagemode=none>

